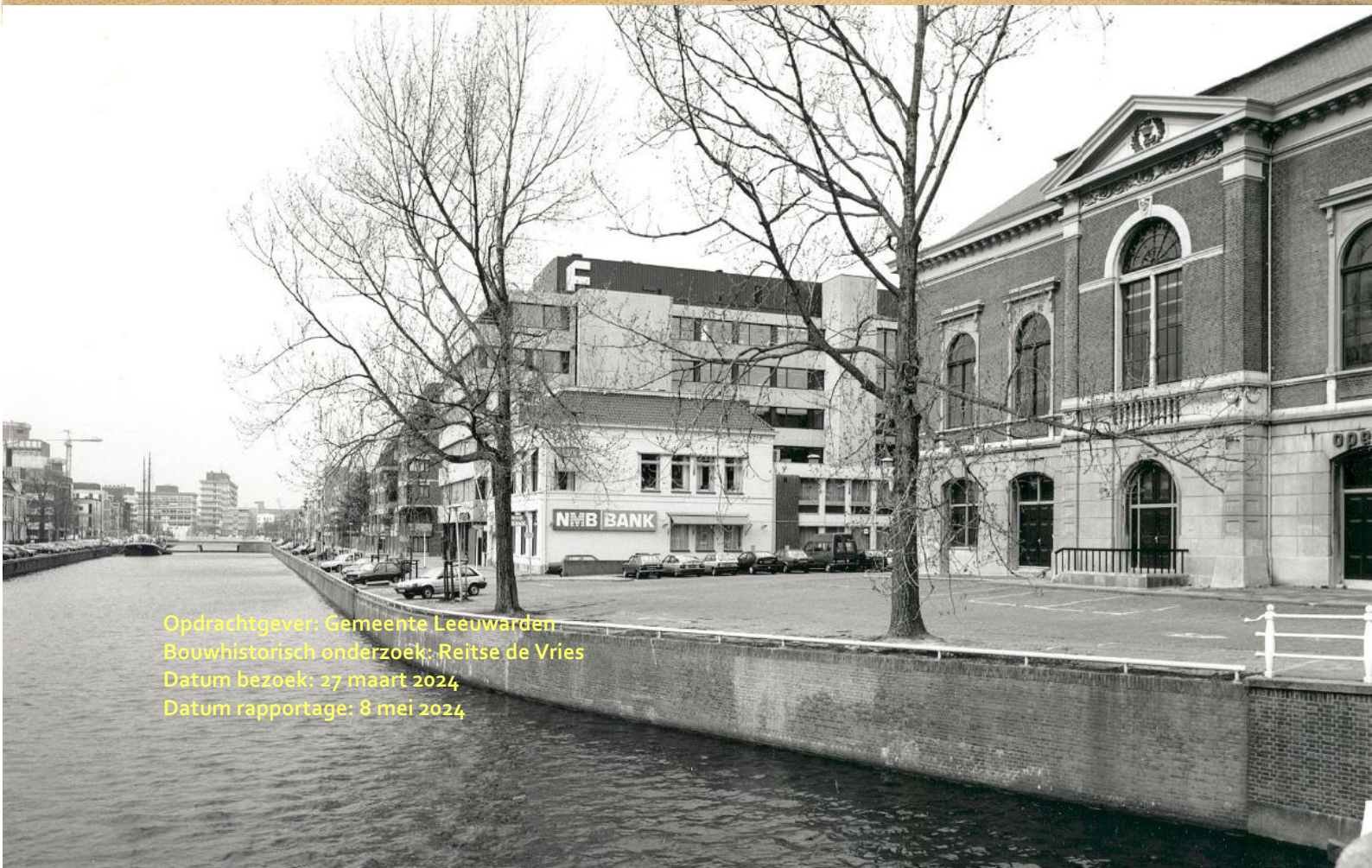
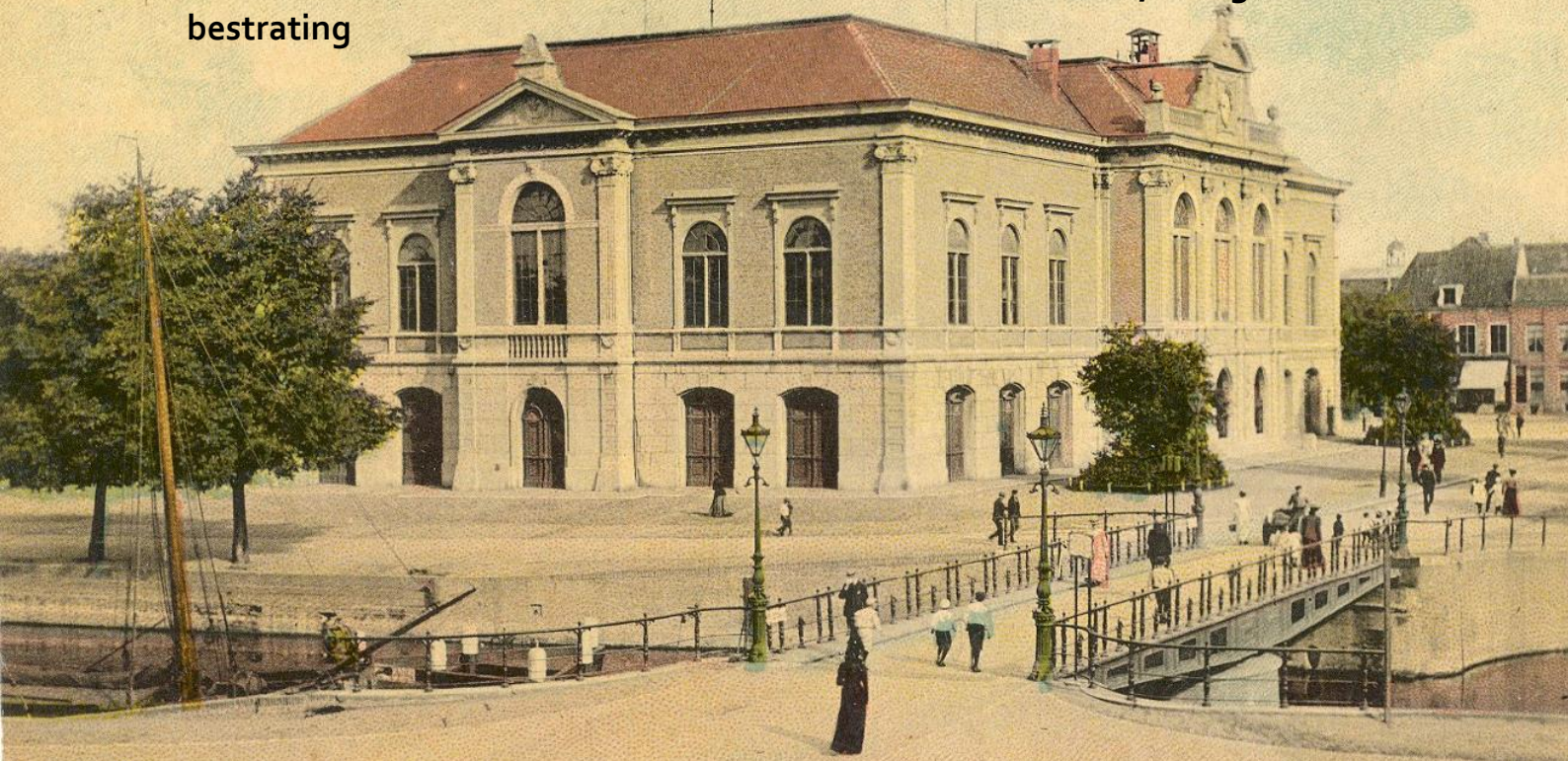

REITSE DE VRIES BOUWHISTORIE

Historisch onderzoek Willemskade Leeuwarden: kademuren, reling en bestrating

Opdrachtgever: Gemeente Leeuwarden
Bouwhistorisch onderzoek: Reitse de Vries
Datum bezoek: 27 maart 2024
Datum rapportage: 8 mei 2024

Inhoud

Inleiding	3
1. Samenvatting historie Willemskade	3
2. Stedenbouwkundige context	4
3. Historische schets van de Willemskade en het Beursplein	6
3.1 Aanleg van de Willemskade	6
3.2 De periode 1890-1930	7
3.3 De periode 1930-1950	15
3.4 De periode 1950-1975	21
3.5 Nieuwe kademuren en inrichting 1976-1979	30
3.6 Herinrichting Willemskade noordzijde 2001	37
3.7 Huidige situatie Willemskade zuidzijde	42
4. Waardestelling	45
4.1 Algemeen	45
4.2 Kademuren	45
4.3 Bestrating	45
4.4 Reling	45
4.5 Bomen	45
5. Aanbeveling	46
5.1 Algemeen	46
5.2 Planvorming	46
Bronnen	46

Inleiding

In het oude Beursgebouw (1880) aan de Wirdumerdijk in Leeuwarden zit sinds 2019 Campus Fryslân van Rijksuniversiteit Groningen. De Gemeente Leeuwarden is bezig met plannen om het plein en de kade ten zuiden (Willemskade) van dit gebouw opnieuw in te richten.

De Willemskade met kademuren en tal van monumentale panden vallen onder het beschermde stadsgezicht van de binnenstad (1983) en de Wirdumerpoortsbrug is een rijksmonument.

Het openbare gebied van de Willemskade is in de loop der tijd veranderd. In hoeverre zijn de bestaande bestrating, kademuren en relingen nog historisch en van monumentale waarde? En hoe heeft de Willemskade er vroeger eigenlijk uit gezien? Dit document probeert antwoord te geven op bovenstaande vragen en hopelijk kan het voor inspiratie zorgen bij de nieuwe plannen.

Het onderzoek richt zich met name op het gebied nabij de Beurs: de Willemskade aan de noordzijde bij de Wirdumerpoortsbrug en het Beursplein.

R. de Vries, MA, mei 2024

1. Samenvatting historie Willemskade

De zuidelijke stadsgracht met de Willemskade werd aangelegd vanaf 1866. De werkzaamheden waren vermoedelijk eind jaren zeventig van de negentiende eeuw klaar. De Wirdumerpoortsbrug kwam in 1876 gereed en werd in 1940 vernieuwd. De Prins Hendrikbrug bestond sinds 1869 en werd exact honderd jaar later vernieuwd.

Na de Tweede Wereldoorlog veranderde de idyllische Willemskade in rap tempo. Een drukke scheepvaartroute met kleinschalige bank- en woonhuisbebouwing veranderde tot een straatbeeld met veel auto's en hoogbouw.

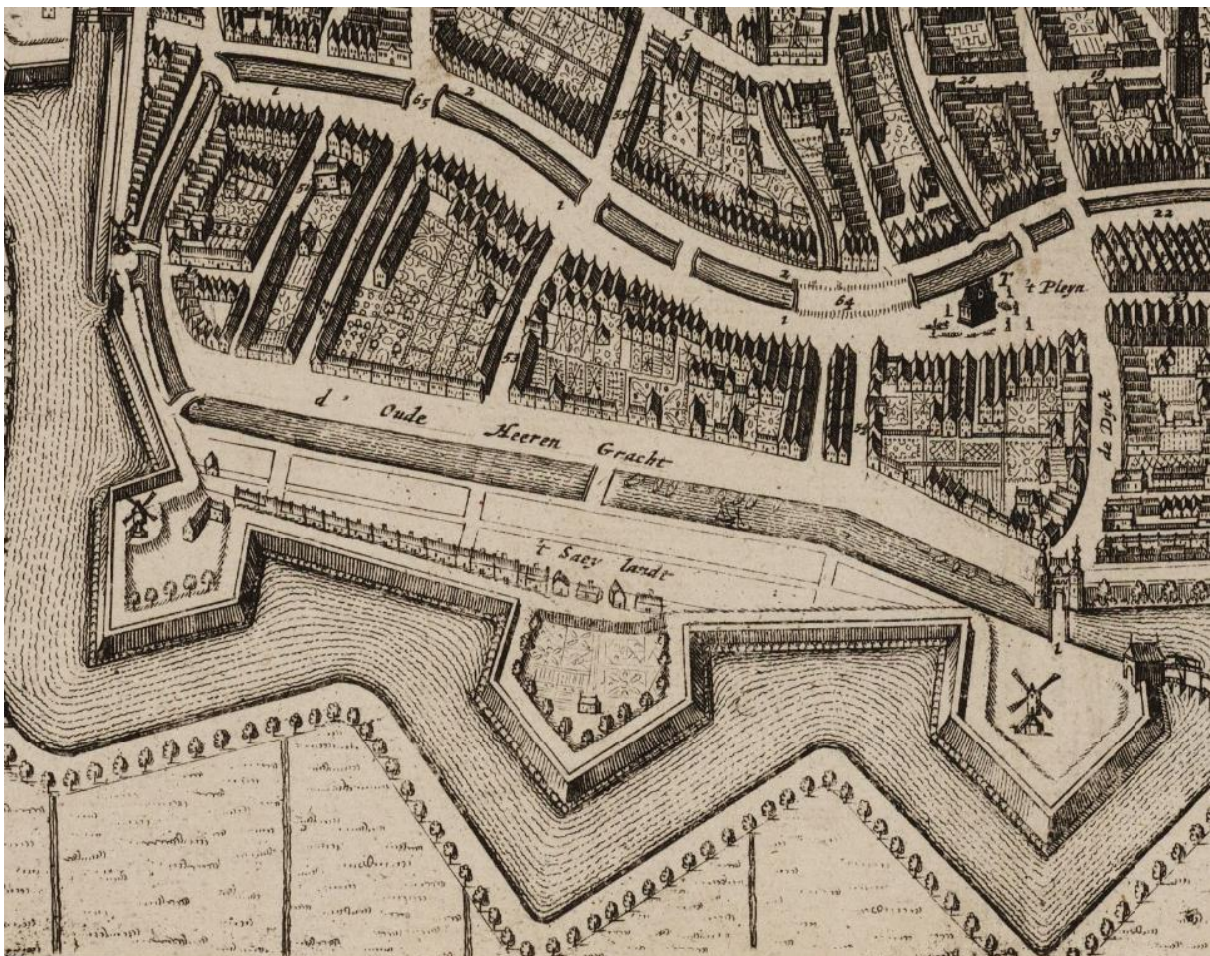
De oude kade raakte in verval en werd in de tweede helft van de jaren '70 van de vorige eeuw ingrijpend vernieuwd. Ook de bestrating werd gemoderniseerd. Aan de zuidzijde is het plaveisel uit de jaren '70 behoorlijk gaaf bewaard gebleven.

In 2001 werd de noordzijde (Beursplein) opnieuw aangepakt. De bestrating werd vernieuwd, maar ook de kademuren werden veranderd.

2. Stedenbouwkundige context

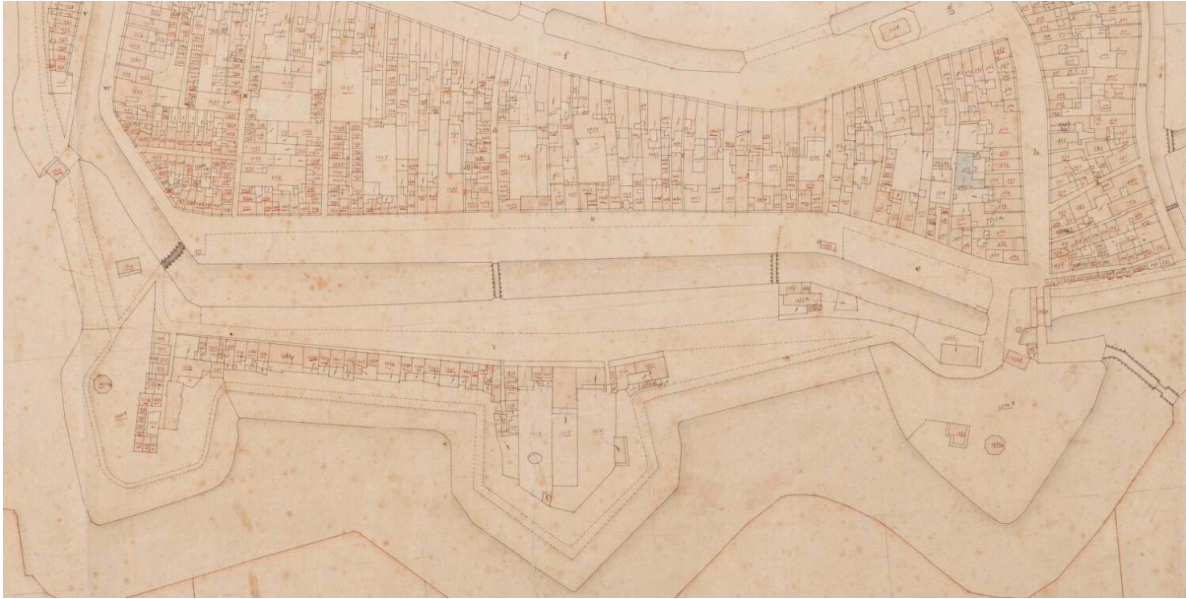
Het gebied van de Willemskade, nabij de Beurs en de Wirdumerpoortsbrug, kent ondanks de geringe ouderdom al een roerige bouwgeschiedenis.

Tot omstreeks 1870 stond er op deze plek nog helemaal geen bebouwing. In de middeleeuwen maakte het gebied nog geen onderdeel uit van de bebouwing van de stad Leeuwarden. Rond 1500 werd het gebied onderdeel van een ringgracht rond de middeleeuwse stad. In het begin van de zeventiende eeuw werd begonnen met de aanleg van gebastioneerde stadsverdedigingswallen. Het deel van de oude ringgracht was sindsdien een binnengracht: de Heerengracht. In 1791 verloor Leeuwarden haar status als vestingstad. Hierna werd geleidelijk aan begonnen met het ruimen van de verdedigingswerken.

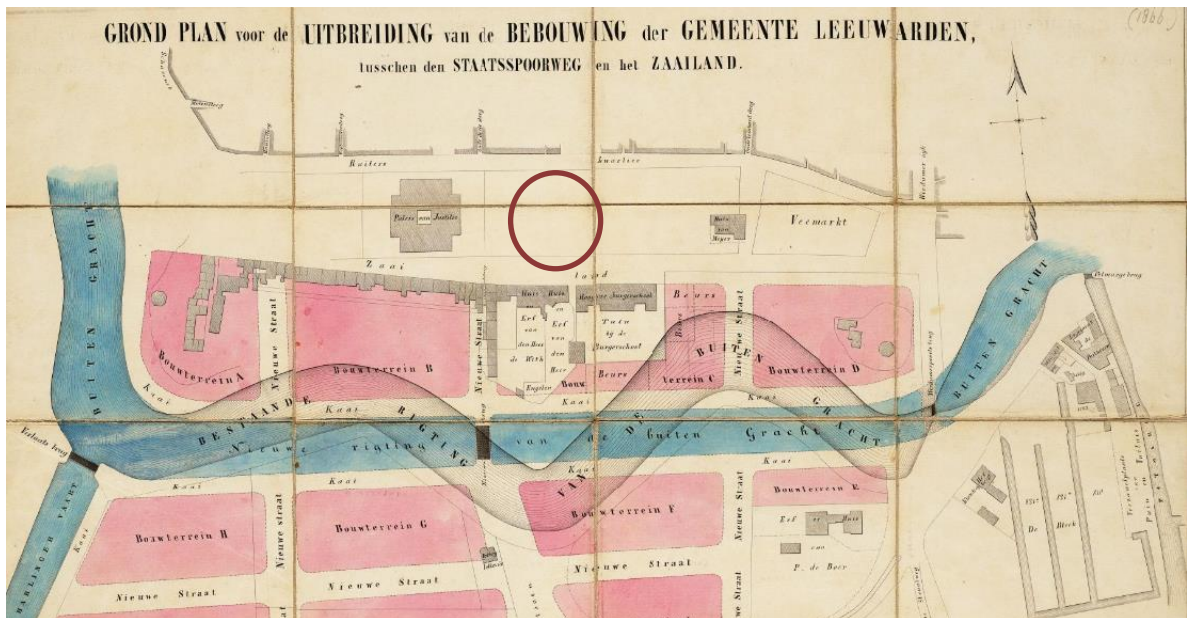

Zuidoostelijk deel van de oude binnenstad van Leeuwarden, 1664. Bron: HCL, THAD038. De gracht met bastions zou in 1866 worden rechtgetrokken tot het huidige tracé van de Willemskade.

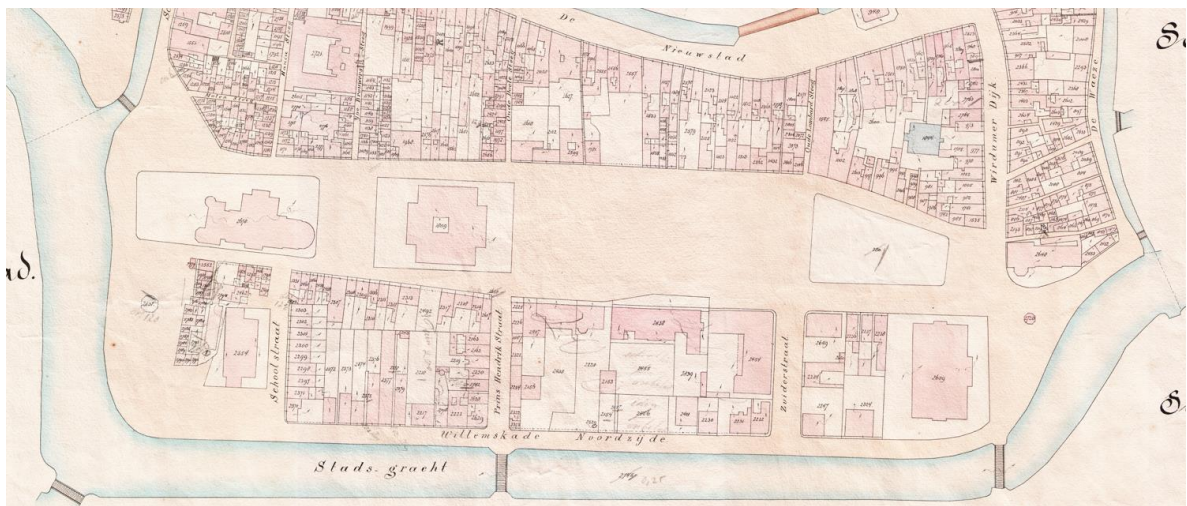
In de jaren '30 van de negentiende eeuw kreeg het gebied in korte tijd een heel ander aanzicht. De vestingwerken werden gesloopt en de Oude Heerengracht werd gedeeltelijk gedempt om plaats te maken voor onder andere het Paleis van Justitie (1851). In 1866 werd de zuidelijke stadsgracht recht getrokken tot het huidige tracé van de Willemskade. In 1880 opende de Beurs aan het oostelijke uiteinde van een geheel nieuw bouwblok aan de zuidoostzijde van het Zaailand. Het gebied groeide uit tot het financiële centrum van Leeuwarden met verschillende banken. De oude bankgebouwen zijn inmiddels gesloopt.

Kadastrale minuut 1811-1832: Leeuwarden, Friesland, sectie B, blad 02 (MIN02053B02).

Plan voor de Willemskade, 1866. Bron: HCL, THAD.I.062.6. De voormalige stadsgracht is nog geprojecteerd.

Netteplan 1887. Bron: Tresoar.

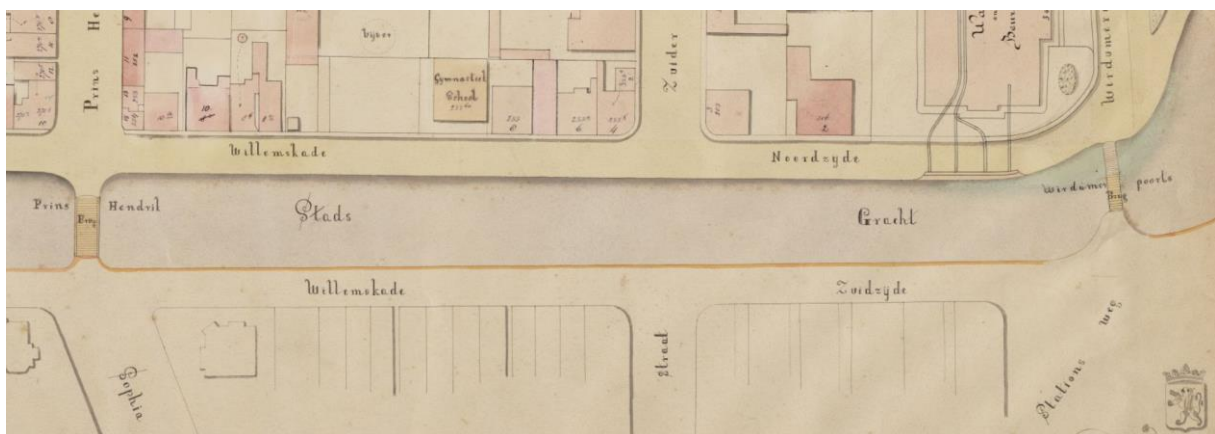
3. Historische schets van de Willemskade en het Beursplein

3.1 Aanleg van de Willemskade

De ontmanteling van de vestingwerken en de aanleg van nieuwe grachten was een enorm project dat veel tijd in beslag heeft genomen. De werkzaamheden aan de zuidelijke stadsgracht (later Willemskade) vingen aan in 1866. In 1869 werd halverwege de Willemskade de Prins Hendrikbrug gerealiseerd. Waarschijnlijk werd de nieuwe gracht van begin af aan van gemetselde kademuren voorzien. De eerste Wirdumerpoortsbrug kwam gereed in 1876. Er bestaat een foto uit 1874 van deze brug in aanbouw. De Willemskade was toen nog een onbebouwde aarden wal.

Bouw van een nieuwe Wirdumerpoortsbrug (draaibrug). Achtergrond: Zuidplein (omstreeks die tijd voor 't eerst zo genoemd), 1874. Bron: HCL, FDWIRDPBB022.

Wijkkaart 1876. Bron: HCL, WRK_1876_F.

3.2 De periode 1890-1930

De eerste foto's van de Willemskaden dateren uit de vroege jaren negentig van de negentiende eeuw. Aan de bomenrijen te zien, zullen de kades toen al ruim 10 jaar eerder gereed gekomen zijn. De kademuuren waren gemetseld. Aan de zuidzijde was vervolgens vermoedelijk een groenstrook. Er stonden vrij grote bomen in. Achter de bomenrij was een rijbaan met keien en langs de huizen een trottoir.

Aan de noordzijde van de Willemskade was eveneens een gemetselde kademuur. In het verlengde van de muren van de Wirdumerpoortsbrug had de noordkade een gemetselde trap. Deze trap is op oude foto's en ansichten duidelijk zichtbaar. De kade was bestraat en er waren bomen aangeplant. De rijbaan was van keien en langs de beurs en de bankgebouwen was een trottoir. Van relingen of hekwerken was nog geen sprake. Nog in dezelfde jaren negentig van de negentiende eeuw zijn de grote bomen en de groenstrook aan de zuidzijde vervangen door nieuwe bomen en bestrating, net als aan de noordzijde.

Willemskade, 1890-1898. Bron: HCL, PBWILSKA009.

De Willemskade gezien vanuit het oosten naar de Prins Hendrikbrug, 1895-1905. Bron: HCL, FDA000509.

De Willemskade, vanaf de Wirdumerpoortsbrug gezien naar het westen, 1892. Bron: HCL, FDWILSKAA001.

Beurs met Wirdumerpoortsbrug, 1900-1908. Bron: HCL, PBWIRDDK222.

Op de oude Wirdumerpoortsbrug stonden lantaarns. De eerste straatverlichting aan de Willemskade is pas te zien op een foto uit 1929.

Willemskade, 1900-1910. Rechts van de afbeelding bevinden zich de Beurs en de Wirdumerpoortsbrug. Bron: HCL, PBWILSKA060.

Willemskade gezien vanaf de Wirdumerpoortsbrug, 1900-1910. Bron: HCL, PBWILSKA068.

Willemsskade, 1901. Bron: HCL, PBWILSKA021.

Willemsskade gezien vanaf de Wirdumerpoortsbrug, 1905-1912. Bron: HCL, PBWILSKA027.

De Willemskade, gezien vanaf de Wirdumerpoortsbrug richting het noordwesten, 1905-1915. Bron: HCL, FDWILSKAA002.

De Beurs vanuit het zuidoosten, 1910-1920. Bron: HCL, PBWIRDDK148.

Widumerpoortbrug. Leuwarden

Widumerpoortbrug gezien richting het noordoosten, 1915-1921. Bron: HCL, PBWIRDPB001.

Leeuwarden
Beursgebouw

Beurs en oude Wirdumerpoortsbrug, gezien vanuit het zuiden, 1920-1930. Bron: HCL, PBWIRDDK170.

Leeuwarden - Willemskade.

Willemskade gezien vanaf de Wirdumerpoortsbrug, 1915-1925. Bron: HCL, PBWILSKA070.

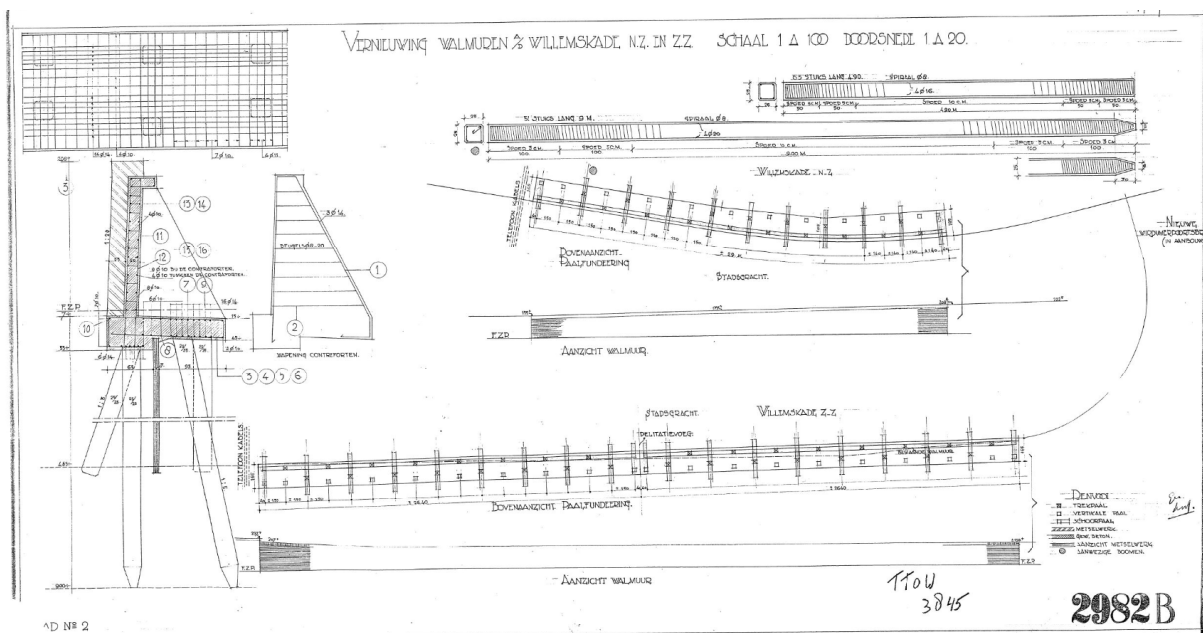
Luchtfoto beursgebouw en omgeving, 1927-1937. Bron: HCL, FDLUCHTFB005.

Beurs en oude Wirdumerpoortbrug, gezien vanuit het zuiden, 1929. Bron: HCL, FDWIRDDKA061.

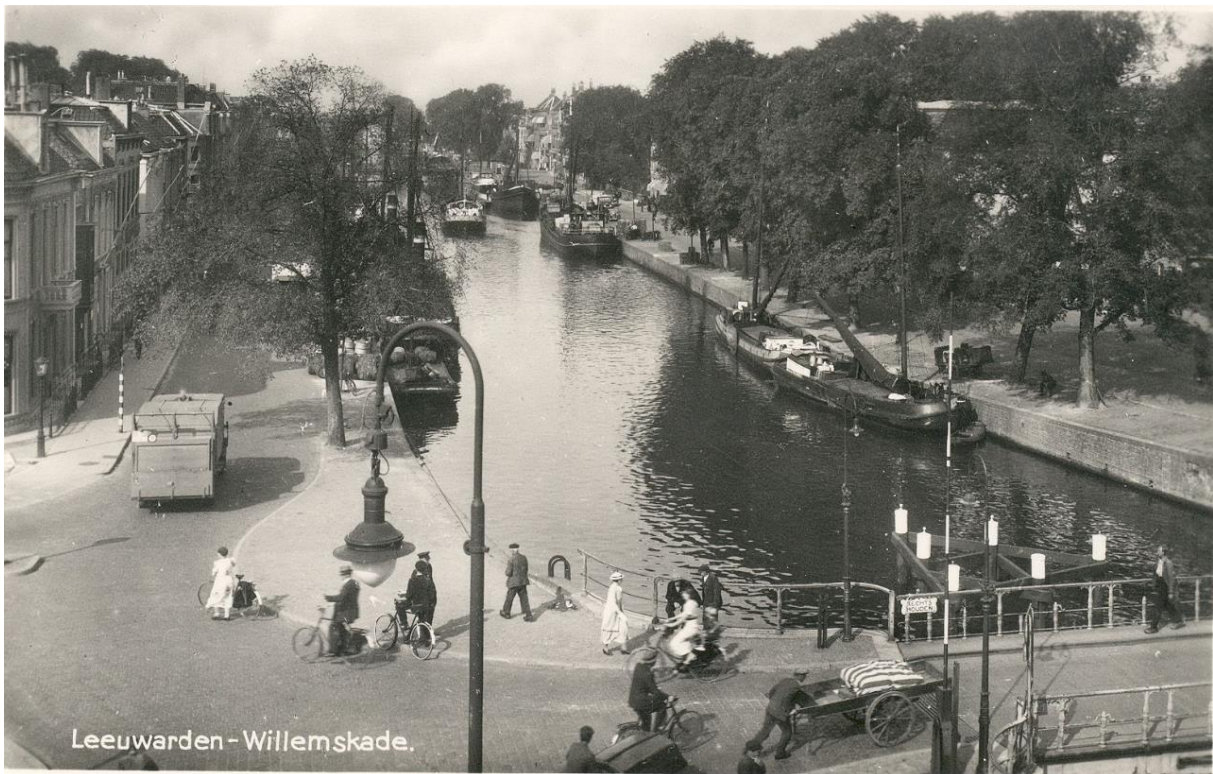
Beurs en Beursbrug, vóór 1930. Bron: HCL, FDWIRDPBB023.

Vernieuwing walmuren a.d. Willemskade NZ en ZZ. Aanzichten en doorsnede, 1930-1960. Bron: HCL, TTOW3845.

3.3 De periode 1930-1950

De laatste foto met de trap in de kademuren aan de noordzijde dateert van 1929. Daarna werd de trap verwijderd en de gemetselde kademuren werden doorgetrokken. De rijbaan en de stoepen, maar ook het plein ten zuiden van de Beurs bleven ongewijzigd. Op een foto uit 1934 is te zien dat het plein ten zuiden van de Beurs was bestraat met klinkers. Ook op een foto uit 1950-1951 lijkt dit nog het geval. De rijbaan was nog altijd van keien. De stoep van klinkers langs de bankgebouwen was voorzien van hardstenen banden langs de randen. In de oksel van de Wirdumerpoortsbrug en de Willemskade noordzijde blijkt dat rond 1930 met een ruime bocht de stoep aan het Zuiderplein is vergroot.

Willemsskade en Wirdumerpoortsbrug gezien richting het westen, 1930-1940. Bron: HCL, PBWILSKA038.

De Noord-Friesche Middenstandsbank aan de Willemsskade noordzijde nr.4, 1934. De rijbaan is van keien, het plein en de stoep van klinkers. Bron: HCL, FDWILSKAA026.

De Noord-Friesche Middenstandsbank aan de Willemkade noordzijde nr.4, 1934. Bron: HCL, FDWILSKAA027.

Beursgebouw en oude Wirdumerpoortbrug, 1937. Bron: HCL, FDWIRDDKA070.

Beursgebouw en oude Wirdumerpoortbrug, 1937. Bron: HCL, FDWIRDDKA071.

De oude Wirdumerpoortbrug uit 1876, even vóór de afbraak, met Beursgebouw, 1939. Bron: HCL, FDWIRDPBB008.

In 1939 werd de oude Wirdumerpoortbrug van 1876 gesloopt. De huidige Wirdumerpoortbrug kwam in 1940 gereed. Ten tijde van de Tweede Wereldoorlog heeft in het verlengde van de nieuwe brugleuning aan de noordzijde een wit, vermoedelijk houten hek gestaan. Direct na de oorlog is dit hek alweer verdwenen.

Beurs en nieuwe Wirdumerpoortbrug, 1940-1945. Aan de noordzijde van de Willemskade staat een wit hek. Bron: HCL, PBWIRDDK193.

Beurs en Wirdumerpoortbrug, 1945-1956. Aan de noordzijde van de Willemskade staat alleen een afscheiding (hek) op het brughoofd. Bron: HCL, PBWIRDDK180.

*De zuidelijke zijgevel van het Beursgebouw aan de Willemskade noordzijde, 1950-1951, met een rijbaan van keien en een plein van klinkers.
Bron: HCL, FDWILSKAB036.*

3.4 De periode 1950-1975

In de jaren '50 van de vorige eeuw moet aan de noordzijde van de kade, vanaf de Wirdumerpoortsbrug tot aan de toenmalige Middenstandsbank (Willemskade 4), een lage stalen reling zijn geplaatst. De reling is voor het eerst op foto's te zien in de periode 1955-1966. De reling moest er waarschijnlijk voor zorgen dat (geparkeerde) auto's niet te water raakten. Op foto's uit de jaren '50, '60 en '70 is te zien dat het autoverkeer snel toeneemt. Enkele oude bomen aan de Willemskade moeten wijken voor parkeerplaatsen.

De negentiende-eeuwse kademuren raken steeds verder in verval. Sommige gedeelten stortten in en het duurde soms tijden voordat het hersteld werd. Het plaveisel lijkt op een foto uit 1958 in grote lijnen nog niet veranderd. Aan de kade ligt een stoep van klinkers, in het midden een rijbaan van keien en langs de woonhuizen en kantoren een stoep van klinkers en hardstenen trottoirbanden. Het plein ten zuiden van de Beurs lijkt wel opnieuw bestraat met klinkers, in plaats van keien.

Eind jaren '50 van de vorige eeuw is de bestrating van de stoep in de oksel tussen de Wirdumerpoortsbrug en de Willemskade noordzijde vervangen door betontegels (30x30 cm). Rond 1960 is aan de zuidzijde van de Willemskade, ten westen van het hekwerk van de Wirdumerpoortsbrug, een tweede stalen hek met historiserende balusters geplaatst.

Aan de zuidzijde van de Willemskade heeft tot 1975 nooit een reling gestaan.

Zuidereiland met Wirdumerpoortsbrug en de Beurs op de achtergrond, 1955-1965. Bron: HCL, FDWIRDPBB018.

De Beurs, 1956-1966. Bron: HCL, FDWIRDDKA192.

De Willemsskade noordzijde, gezien vanaf het Zuidplein, 1958. Op het moment van deze foto zijn stratenmakers stoeptegels aan het herleggen. Bron: HCL, FDWILSKAB040.

De aankomst van Sint Nicolaas op de noordzijde van de Willemskade, ter hoogte van de Baljéestraat, 1956. Bron: HCL, FDCULTUA275.

Beurs vanuit het zuidwesten met Beursplein, 1960-1970. Bron: HCL, FDABEURSB002.

Willemskade noordzijde, met links de Noord-Friesche Middenstands Bank, 1958. Bron: HCL, WHK01217.

Noodlokalen Rijks HBS aan de Willemskade, 1970. Bron: HCL, WHK01492.

Schepen aan de Willemskade, gezien naar de Willemskade noordzijde, 1965. Bron: HCL, WHK00159.

Gezicht op de Willemskade noordzijde en Beursplein, 1965. Bron: HCL, WHK01534.

Een nieuw historiserend stalen hek in het verlengde van het stalen hek van de Wirdumerpoortsbrug, 1965-1975. Bron: HCL, DIA001187.

Wirdumerpoortsbrug gezien vanaf de zuidkade, 1973-1975. Bron: HCL, FDWIRDPBA005.

De zijkant van het Beursgebouw, aan de noordzijde van de Willemskade, hoek Wirdumerdijk, 1973-1975. Bron: HCL, FDWILSKAA013.

Verzakking van de walmuren aan de Willemskade zuidzijde, 1976. Bron: HCL, FDWILSKAA118.

3.5 Nieuwe kademuren en inrichting 1976-1979

In 1975 zijn de Willemskaden in slechte staat. De bestrating en de kademuren zijn verzakt en het nog steeds verder toenemende autobestand vraagt om een nieuwe inrichting. In 1976-1978 worden nieuwe plannen gemaakt. Tekeningen hiervan zijn bewaard gebleven. Dwarsprofielen, lengteprofielen en materialisatie zijn hierop aangegeven. Het grootste gedeelte van de kademuren werd geheel vernieuwd. Hiervoor werden wat gelere bakstenen gebruikt dan de meer bruinrode negentiende-eeuwse bakstenen. Enkele delen werden geheel gesloopt. Nabij de Zuiderstraat bleef een deel bewaard.

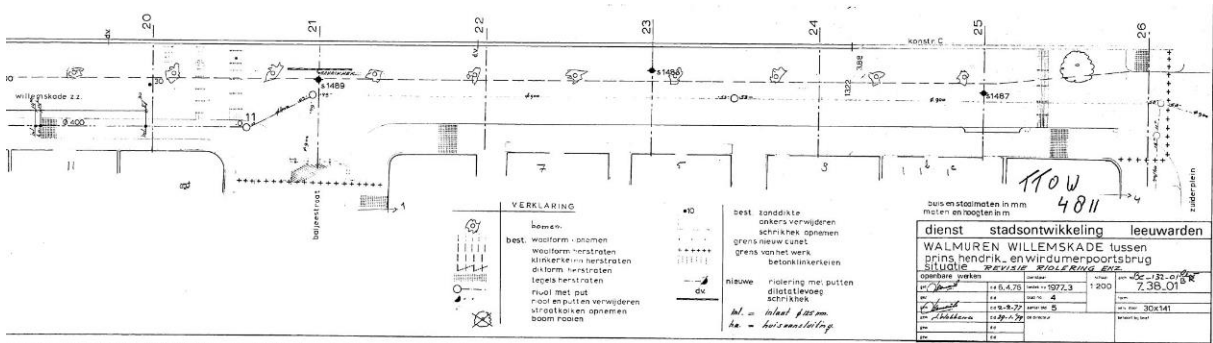
Op de nieuwe kade aan het water werden vele parkeerplaatsen ingericht. Aan de zuidzijde kwam over de gehele lengte van de Willemskade een kopie van de stalen leuning die sinds circa 1955 al aan de noordzijde stond. Aan beide zijden van het water werden nieuwe bomen (populieren en linden) aangeplant. Aan de noordzijde wel een stuk minder dan aan de zuidzijde. De bestrating van de rijbaan aan de zuidzijde lijkt destijds geheel van betonklinkers te zijn gemaakt. De parkeerplaatsen aan het water zijn van klinkers in tegelverband. Het trottoir langs de bebouwing werd gemaakt van hergebruikte betontegels.

Aan de noordzijde werd de kade bestraat met de oude keien met aan de straatrand sierbetonpaaltjes. De rijbaan werd van rode betonklinkers en de stoep van keien met natuurstenen banden. De stalen reling van circa 1955 werd verlengd langs de gehele Willemskade, tot en met de bocht met de Westerkade.

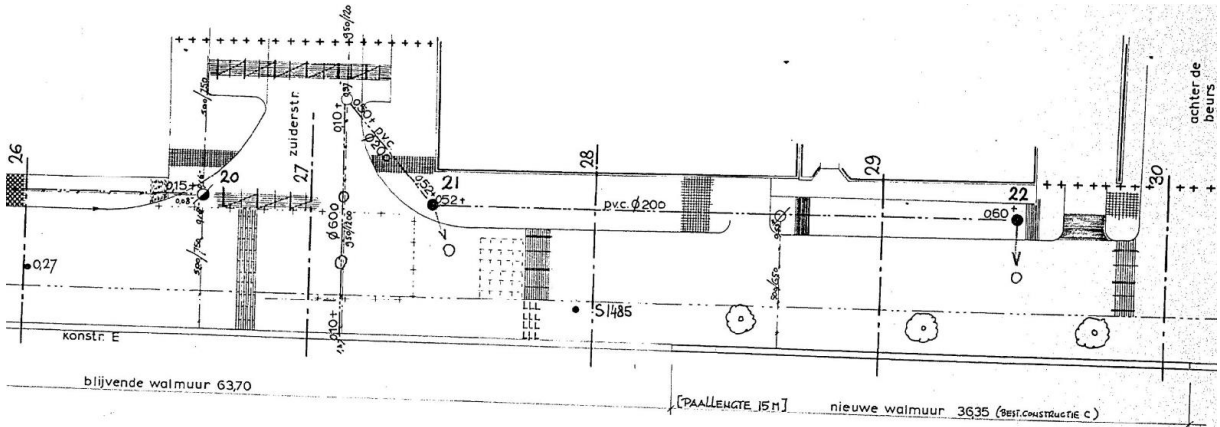
In 1977-1979 werd aan de noordzijde in de gracht, ten westen van de Wirdumerpoortsbrug, een aanlegsteiger voor pleziervaart gerealiseerd. In 2004 werd deze steiger vernieuwd.

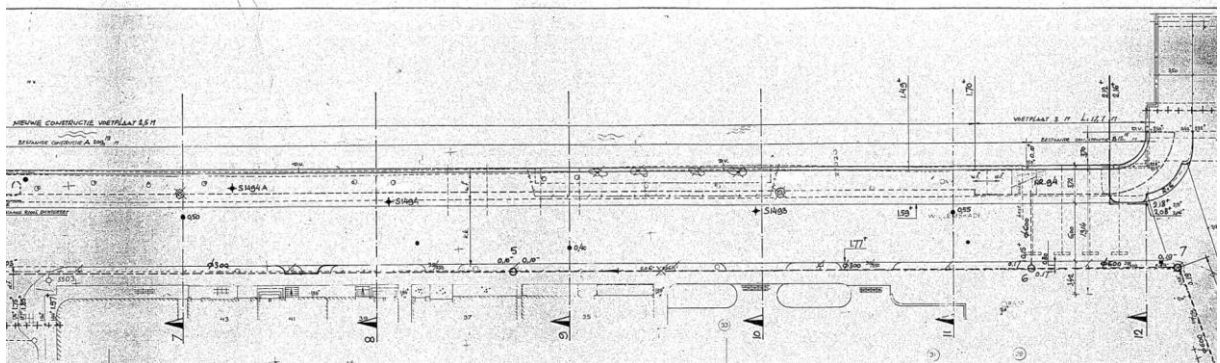
Bouw van een steiger voor watersporters aan de Willemskade, 2004. Bron: HCL, FDWILSKAA197.

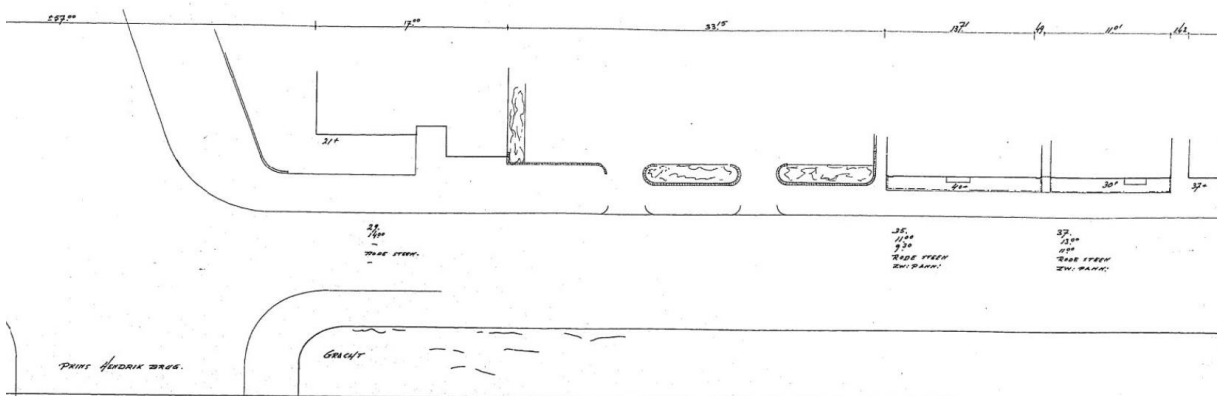
Walmuren Willemskade z.z. tussen Prins Hendrik- en Wirdumerpoortbrug: revisie riolering enz., 1976. Bron: HCL, TTOW4811.

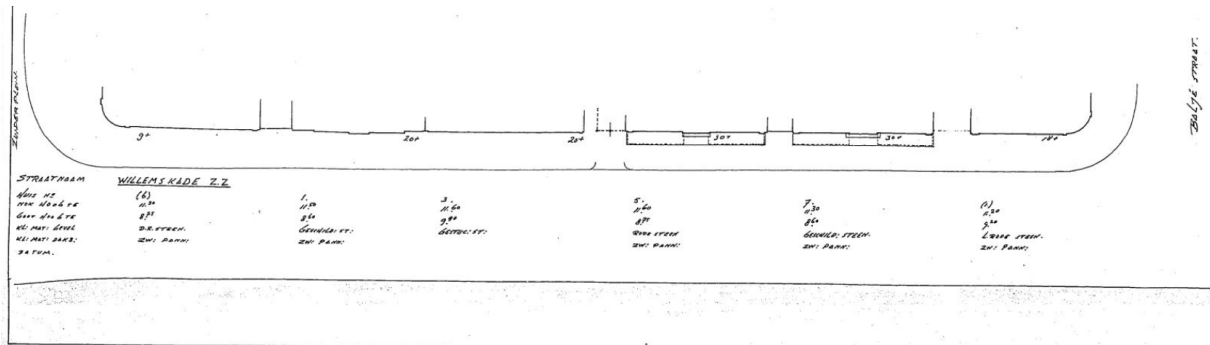
Walmuren Willemskade n.z., 1977. Bron: HCL, TTOW2684.

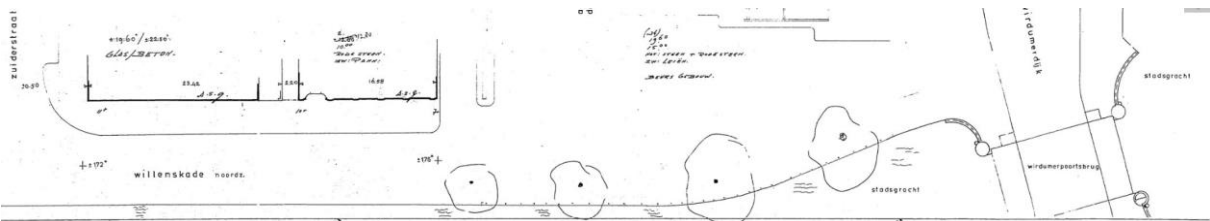
Vernieuwen walmuren Willemskade z.z., 1977. Bron: HCL, TTOW2688.

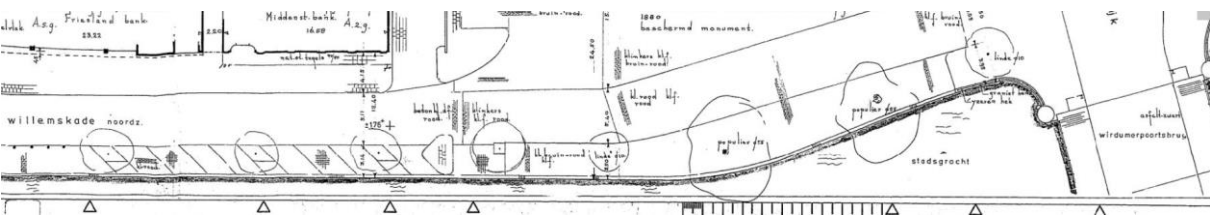
Binnenstad zuid. Archief no. 132-633, 1977-1978. Bron: HCL, TTOW3506.

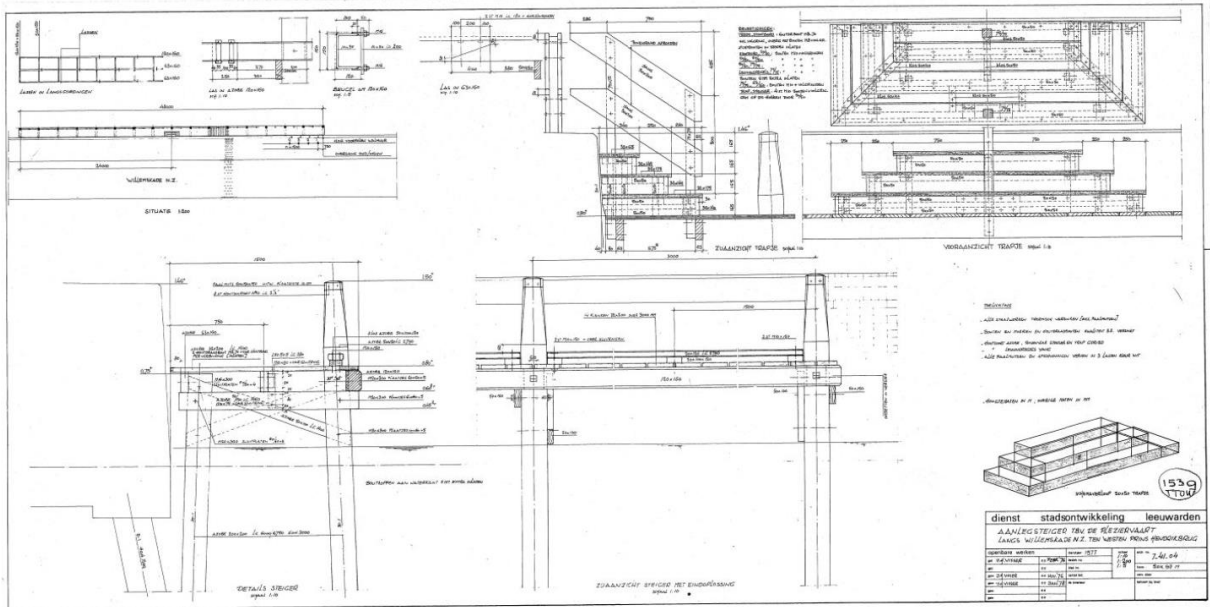
Binnenstad zuid. Archief no. 132-633, 1977-1978. Bron: HCL, TTOW3507.

Binnenstad zuid. Archief no. 132-751, 1977-1978. Bron: HCL, TTOW3559.

Binnenstad zuid. Archief no. 132-593, 1977-1978. Bron: HCL, TTOW3614.

Aanlegsteiger pleziervaart. Situatie met aanzichten en details, 1977-1978. Bron: HCL, TTOW1539.

Stratenmakers op de zuidzijde van de Willemskade, 1975-1980. Bron: HCL, FDECOZAKB087.

De Willemskade noordzijde gezien vanaf de zuidzijde, met schepen met hulplokalen voor de Rijksscholengemeenschap (de vroegere Rijks HBS), 1975-1980. Bron: HCL, FDWILSKAA193.

Zuiderplein, met Wirdumerpoortsbrug en Beursgebouw, 1979. Bron: HCL, FDZUIDPLA001.

Parkeerterrein langs de zuidzijde van de Willemskade, met links schepen met hulplokalen voor de Rijksscholengemeenschap (vroeger de Rijks HBS), 1980. Bron: HCL, FDWILSKAA008.

Gebouw van de Friesland Bank, met bovengelegen appartementen, aan de noordzijde van de Willemskade. Rechts de hoek Zuiderstraat, 1987. Bron: HCL, FDWILSKAB008.

Hulpkalken van de Rijks HBS op schepen aan de noordzijde van de Willemskade, 1985. Bron: HCL, FDWILSKAB020.

De noordzijde van de Willemskade, gezien vanaf de Wirdumerpoortsbrug, 1990. Bron: HCL, FDWILSKAB006.

3.6 Herinrichting Willemskade noordzijde 2001

De noordzijde van de Willemskade ging opnieuw op de schop in 2001. Het huidige straatbeeld van het Beursplein en de noordzijde van de Willemskade, met rode klinkers en natuurstenen banden is toen gerealiseerd. Rondom bomen werden grote bakken met roosters gemaakt, er kwamen bankjes en blauwe prullenbakken. De vernieuwde kademuuren van 1976-1979 bleven bestaan, maar ze werden wel verhoogd en voorzien van een nieuwe rollaag van gele baksteen. Sindsdien is de kademuur even hoog als de muren van de Wirdumerpoortsbrug. Voorheen lagen ze iets daaronder. De bakstenen werden onder een hoek van 45 graden afgeslepen. Slechts een klein deel van de stalen reling werd teruggebracht. Gezien de staat van onderhoud van de reling en met scherpe versnijdingen geheel andere detailleringen dan aan de zuidzijde, is de reling aan de noordzijde in 2001 waarschijnlijk geheel vernieuwd.

Zicht op de Willemskade. Gezien vanaf de Wirdumerpoortsbrug, 2016. Bron: HCL, DO0003293.

Willemskade noordzijde, maart 2024.

Willemsskade noordzijde, maart 2024.

Willemsskade noordzijde, maart 2024.

Willemsskade noordzijde, maart 2024.

Willemsskade noordzijde, maart 2024.

Willemskade noordzijde, maart 2024.

Willemskade noordzijde, maart 2024.

Willemskade noordzijde, maart 2024.

3.7 Huidige situatie Willemskade zuidzijde

Het huidige beeld van de Willemskade aan de zuidzijde is grotendeels ontstaan bij de laatste vernieuwing in de periode 1976-1979. Nabij de Wirdumerpoortsbrug is de bestrating later nog wél vernieuwd. Stoepen zijn hier van kunststeen, het fietspad is van rood asfalt en een deel van de stoep langs de bebouwing is van gele klinkers. Waarschijnlijk is dit deel ook in het begin van deze eeuw gemoderniseerd.

Google Streetview, juni 2021.

Willemskade zuidzijde, maart 2024.

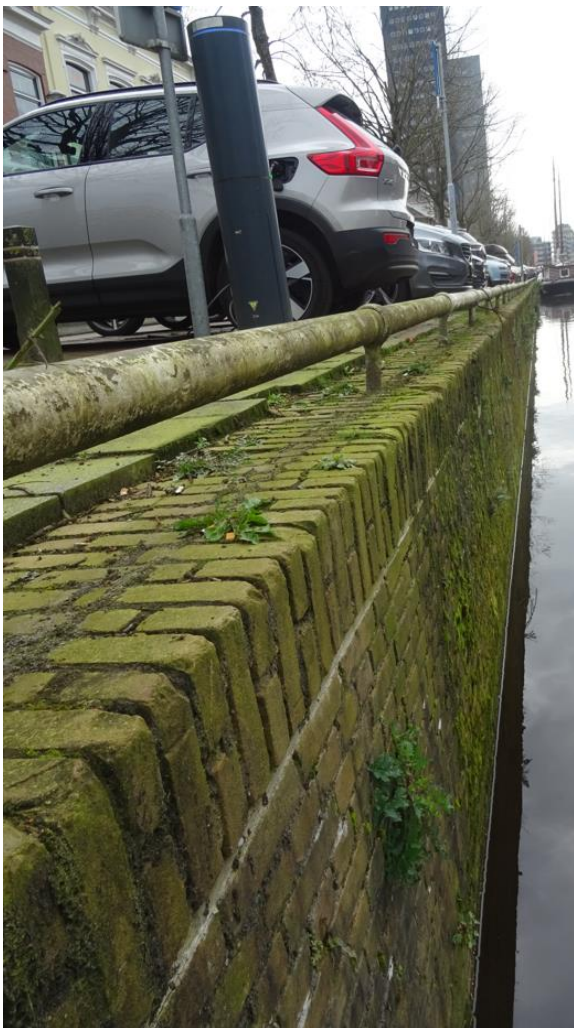
Willemskade zuidzijde, maart 2024.

Willemskade zuidzijde, maart 2024.

Willemskade zuidzijde, maart 2024.

Willemskade zuidzijde, maart 2024.

4. Waardestelling

4.1 Algemeen

In dit hoofdstuk worden uitspraken gedaan over de historische waarde van de muur, gebaseerd op de interpretaties en gekoppeld aan referenties en vergelijkingen. Het is een onafhankelijke en objectieve waardestelling, zuiver en alleen gebaseerd op de cultuurhistorische waarden van de bestaande situatie. De bouwtechnische toestand en toekomstige gebruikersbelangen zijn niet meegenomen in de afweging. Aan de hand van een beschrijving en een waarderingstekening worden de verschillende onderdelen gewaardeerd. Ze krijgen op basis van gaafheid en/of zeldzaamheid een hoge monumentwaarde, een positieve monumentwaarde of een indifferente monumentwaarde.

Hoge monumentwaarden (blauw): van cruciaal belang voor de structuur en/of de betekenis van het object.

Positieve monumentwaarden (groen): van belang voor de structuur en/of de betekenis van het object.

Indifferente monumentwaarden (geel): van relatief weinig belang voor de structuur en/of betekenis van het object. De waardestelling voldoet aan de algemene richtlijnen voor bouwhistorisch onderzoek.

4.2 Kademuren

De Willemskade heeft sinds het ontstaan gemetselde kademuren. Hoewel ze in 1976-1979 vernieuwd zijn, hebben de met bakstenen gemetselde kademuren an sich hoge monumentwaarde. Dat gedeeltes om de zoveel tijd vervangen moeten worden, is inherent aan de functie en de plaatsing. Ze hebben nu eenmaal veel te verduren van de elementen en het gebruik.

De vernieuwde rollaag van 2001, aan de noordzijde, heeft indifferente monumentwaarde, aangezien deze hoger is aangebracht en van een andere soort baksteen is gemaakt.

4.3 Bestrating

Noordzijde / Beursplein

Het huidige bestratingsplan van het Beursplein, met rode klinkers, natuurstenen banden, bomembakken, banken en prullenbakken heeft geen monumentale waarde.

Zuidzijde

Het plaveisel uit 1977-1979 heeft positieve monumentwaarde. Het totaalplan van destijds, inclusief kademuren en reling is behoorlijk gaaf bewaard gebleven.

4.4 Reling

Noordzijde / Beursplein

Sinds circa 1955 bevindt zich aan de noordzijde van de Willemskade, in het verlengde van de Wirdumerpoortbrug, een stalen reling. Sinds de toename van het autoverkeer bepaalt die reling al jaren het straatbeeld. De aanwezigheid van een stalen reling heeft positieve monumentwaarde. Intrinsiek is de waarde echter indifferent, aangezien de reling recent is vernieuwd.

Zuidzijde

De stalen reling aan de zuidzijde maakt onderdeel uit van het vernieuwingsplan uit 197-1979 en is sindsdien gaaf bewaard gebleven. De monumentwaarde is positief.

4.5 Bomen

De bomen zijn voor het historische straatbeeld van groot belang.

5. Aanbeveling

5.1 Algemeen

Het is raadzaam de nieuwe plannen te toetsen aan dit historisch onderzoek. Door zo voorzichtig mogelijk om te gaan met de historisch waardevolle onderdelen, doe je recht aan de geschiedenis. Op basis hiervan kan een gedegen plan worden gemaakt en zal sloop van waardevolle elementen kunnen worden voorkomen.

5.2 Planvorming

Wellicht kunnen de negentiende-eeuwse en vroeg twintigste-eeuwse afbeeldingen van de Willemskade inspiratie bieden voor de nieuwe plannen. Met name meer bomen, minder auto's en de trap bij de Wirdumerpoortsbrug spreken tot de verbeelding.

Bronnen

Tekeningen

- Historisch Centrum Leeuwarden (HCL)

Kadastrale kaarten

- *Tresoar*
- *HCL*

Historische foto's

- HCL